

Knihovnicko-informační zpravodaj U Nás

Vyšlo: 17. 9. 2015

Číslo: Ročník 25 (2015), Číslo 3

Sekce: Naše téma

Název článku: Královéhradecká zvuková knihovna v roce 2015

Autor: Božena Paleníková

Zdroj: <http://www.svkhk.cz/Pro-knihovny/Zpravodaj-U-nas/Clanek.aspx?id=20150307>

Královéhradecká zvuková knihovna v roce 2015

Božena Paleníková

Již třetím rokem působí Zvuková knihovna pro nevidomé a slabozraké Knihovny města Hradce Králové ve zmodernizované budově bývalého Vertexu. Přestěhováním získala nejen větší prostory pro své uživatele, ale současně spolu s celou městskou knihovnou mohla realizovat projekt bezbariérového přístupu pro tělesně a smyslově handicapované občany Královéhradeckého kraje.

Moderní řešení knihovny tak umožňuje novému uživateli zvukové knihovny využít soudobých komunikačních technologií, jako jsou itineráře tras ve zvukové podobě, umístěné na webových stránkách zvukové knihovny, které jej dokážou přivést např. od vlakového nádraží až před KMHK. Další navigaci nevidomého, majitele miniaturní vysílačky, převezmou hlasové majáčky umístěné nad všemi důležitými dveřmi knihovny pro zrakově postižené - hlavním vchodem budovy, vchodem do zvukové knihovny a hudebního oddělení. Hlasový majáček nechybí ani nad výtahem do vyšších pater budovy. Pohyb uvnitř budovy nevidomému člověku rovněž usnadní vodicí linie, které jej přivedou až před výpůjční pulty zvukové knihovny a dalších oddělení. Mapy tras těchto vodicích linií v hmatové podobě si může zájemce vypůjčit přímo ve zvukové knihovně anebo u infopultu knihovny. K přesné orientaci poslouží zrakově postiženému rovněž nápisy v Braillově bodovém písmu na prosklených dveřích jednotlivých oddělení, sociálních zařízeních a výtazích a hmatová informační tabule v 1. patře budovy. Velkou výhodou pro nevidomé je umístění zvukové knihovny hned za hlavním vchodem do budovy.

Samotná zvuková knihovna je pak vybavena počítačem s hlasovým výstupem, který prostřednictvím zvětšovacího a odečítacího programu SuperNova a elektronického hlasu nazvaného Zuzana dokáže přečíst nevidomému text na obrazovce, dále scannerem pro okopírování požadovaného textu z knihy do vlastního PC a zvětšovací televizní kamerovou lupou pro slabozraké. Veškeré důležité informace, jako je výpůjční řád zvukové knihovny, již zmiňované itineráře tras, trasy vodicích linií po knihovně, ale také názvy titulů na obalech zvukových knih či vizitky zvukové knihovny, jsou uživatelům královéhradecké zvukové knihovny k dispozici nejen ve zvukové, ale i v hmatové podobě, tedy i v Braillově bodovém písmu.

A co služby zvukové knihovny?

Zvuková knihovna bezplatně půjčuje a zasílá zvukové knihy na CD ve formátu MP3 svým cca 300 uživatelům po celém východočeském regionu; vyžaduje pouze kopii průkazu ZTP/P anebo potvrzení očního lékaře o těžké zrakové vadě. Ti „hradečtí“ však již využívají digitální knihovnu, kterou zvuková knihovna průběžně buduje od roku 2008 a nahrává tituly svým uživatelům na flash disky.

Čtvrtletně pro své uživatele zhotovuje anotované seznamy novinek ve zvětšeném černotisku a pravidelně je zasílá zájemcům, aby si z nich mohli vybrat četbu podle vlastního zájmu. Pro ty, kteří mají PC s hlasovým výstupem doma, jsou vystaveny poslední seznamy novinek na webových stránkách zvukové knihovny. Samozřejmostí je také online katalog, v němž lze zvukovou četbu vybírat podle různých hledisek z dnes již 8000 titulů.

Od roku 2007 zvuková knihovna pro své uživatele pořádá pravidelné komponované literární pořady, ve kterých představuje nové tituly přicházející z Knihovny a tiskárny K. E. Macana v Praze. Cílem těchto pravidelných akcí je, aby měli uživatelé přehled nejen o nově vycházející produkci, ale také o hlasech načitatelů, kteří při poslechu literárního díla hrají pro nevidomého člověka důležitou roli.

Zvuková knihovna velmi úzce spolupracuje s institucemi věnujícími se zrakově postiženým, jako jsou Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých (SONS), TyfloCentrum a Tyfloservis. Spolu s nimi pořádá odborné semináře na téma zrakový handicap, a to nejen pro své zaměstnance, aby je proškolila v pomoci a službě nevidomým lidem, ale i pro širokou veřejnost. Konference, která měla za cíl přilákat zájemce o výuku

Braillova bodového písma, se zúčastnilo přes 100 posluchačů – klientů SONSu, studentů Univerzity Hradec Králové, knihovníků východočeského regionu. Svými osvětovými přednáškami na hradeckých základních a středních školách seznamuje jeden z jejích odborných zaměstnanců, nevidomý Mgr. Lukáš Treml, s životem zrakově postižených, s pomůckami, které jim usnadňují život. Spolu s lektorkou a výtvarnicí Martinou Jiroutovou knihovna organizuje a pořádá pro zrakově postižené tzv. výtvarné dílny.

V neposlední řadě se zvuková knihovna snaží propagovat svou práci pro zrakově postižené u široké veřejnosti, aby se lidé dozvěděli o jejích bezplatných službách a případně upozornili ve svém okolí ty, kdo by mohli a chtěli těchto služeb využít. S letáky o službách zvukové knihovny se tak můžete setkat v čekárnách anebo přímo v ordinacích očních lékařů, na oční klinice fakultní nemocnice. Dále byly letáky umístěny například i v autobusových a trolejbusových linkách MHD. Zvuková knihovna o svých službách dává vědět také prostřednictvím hradeckého rozhlasu, článků v novinách a zpravodajích. Každoročně prezentuje svoje služby na Festivalu sociálních služeb v Hradci Králové. Ještě letos bychom se rádi se svými spolupracovníky pokusili získat pro KMHK uznání standardu poskytovaných služeb - Certifikát Handicap Friendly pro zrakový handicap - Sekce služeb pro osoby se specifickými potřebami SKIP. Věříme, že i toto naše snažení zdárně završíme.

Na závěr mi dovolu krátké zamyšlení na téma Quo vadis, zvuková knihovno? Rychlý vývoj komunikačních technologií a snadnost přístupu k různým informačním zdrojům budí u mnohých zdání, že se zrakově postižení brzy obejdou bez návštěv a služeb zvukové knihovny, že si sami budou stahovat zvukovou četbu z internetu do svých PC a přehrávačů. Z mého téměř desetiletého působení ve zvukové knihovně velmi výrazně vnímám ještě i jinou velmi důležitou potřebu zrakově postižených, a to potřebu sociálního kontaktu. Mnoho našich starších klientů žije často osamoceně, a tak slovní kontakt s osobou knihovníka je pro ně nesmírně důležitý. Těší se na svá pravidelná setkání s literaturou, která jsou pro ně zároveň i malou společenskou událostí. Významnou roli zde rovněž hraje osobnost knihovníka, který s těmito zrakově postiženými pracuje, jeho vzdělání, sociální dovednosti, empatie, ale i širší kulturního rozhledu, aby uměl doporučit a nabídnout vhodný titul a být současně poradcem - biblioterapeutem zrakově postiženému člověku.

Věřím, že zvukové knihovny zůstanou i nadále místem, kam si zrakově postižení lidé přijdou vypůjčit dobrou knihu, že zůstanou místem setkávání, sdílení názorů o literatuře, radostech i strastech, o životě.

Kontakt na autorku: palenikova@knihovnahk.cz

Webové stránky zvukové knihovny: <http://www.knihovnahk.cz/pro-verejnost/pujcovny/zvukova-knihovna>